

SIVISTYSVALIOKUNNAN MIETINTÖ 29/2014 vp

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi lasten päivähoidosta annetun lain muuttamisesta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 13 päivänä tammikuuta 2015 lähettänyt sivistysvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen eduskunnalle laeiksi lasten päivähoidosta annetun lain muuttamisesta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi (HE 341/2014 vp).

Lausunto

Eduskunnan päätöksen mukaisesti sosiaali- ja terveysvaliokunta on antanut asiasta lausunnon (StVL 20/2014 vp), joka on otettu tämän mietinnön liitteeksi.

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- hallitusneuvos Janne Öberg, opetus- ja kulttuuriministeriö
- hallintojohtaja Matti Lahtinen, Opetushallitus
- erityisasiantuntija Marjatta Kekkonen, Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitos (THL)
- johtaja Tuomo Laitila, Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto
- sopimustoimitsija Minna Pirttijärvi, Julkisten ja hyvinvointialojen liitto JHL ry
- puheenjohtaja Anitta Pakanen, Lastentarhanopettajaliitto LTOL ry
- koulutusjohtaja Heljä Misukka ja erityisasiantuntija Ritva Semi, Opetusalan Ammattijärjestö OAJ
- puheenjohtaja Jaana Manssila, Sosiaalialan ammattikorkeakouluverkosto

- puheenjohtaja Tero Ristimäki, Sosiaalialan korkeakoulutettujen ammattijärjestö Talentia ry
- kehittämisspäällikkö Marja Lahtinen, Suomen Kuntaliitto
- toiminnanjohtaja Eila Seppälä-Vessari, Suomen Lastenhoitoalan Liitto
- toiminnanjohtaja Virpi Mustila ja Montessorikouluttaja, lastentarhanopettaja Marja-Leena Tyrväinen, Suomen Montessoriliitto ry
- asiantuntija Johanna Pérez, Suomen lähi- ja perushoitajaliitto SuPer ry
- työvoimapoliittinen asiantuntija Mervi Flinkman, Tehy ry
- puheenjohtaja Tuula Viskari, Yksityiset Perhepäivähoitajat YPPH ry
- päivähoitolan yrittäjä Seija Kastari-Johansson
- varhaiskasvatuksen dosentti, yliopistonlehtori Marjatta Kalliala, Helsingin yliopisto
- yliopistonlehtori, FT Eeva-Leena Onnismäe, Helsingin yliopisto
- steinerpedagogi, vastaava opettaja Tiina Ristolainen, Snellman-korkeakoulu
- professori Jarmo Kinon, Turun yliopisto, opettajankoulutuslaitos
- päivähoitoalan yrittäjä Miira Häggblom ja päivähoitoalan yrittäjä Laura Laukka, Vihreä Willa Oy.

Lisäksi kirjallisen lausunnon ovat antaneet
— sosiaali- ja terveysministeriö
— lapsiasiavaltuutettu

- valtion liikuntaneuvosto
- varhaiskasvatusjohtaja Reino Taurovaara, Järvenpään kaupunki
- sivistysjohtaja Peter Johnson, Kokkolan kaupunki
- palvelualuejohtaja Vesa Kulmala, Turun kaupunki
- päiväkodin johtaja Sirpa Västinsalo, Vantaan kaupunki
- Mikonpuiston päiväkotiki, Äänekosken päiväkotiki
- Akava ry
- Kehitysvammaisten tukiliitto ry
- Kuurojen Liitto ry
- Lastensuojelun Keskusliitto
- Mannerheimin Lastensuojeluliitto
- Näkövammaisten Keskusliitto ry
- Sosiaalialan Työnantajat ry
- Steinerkasvatuksen liitto
- Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry
- Suomen Diabetesliitto ry
- Suomen Vanhempainliitto ry
- Toimihenkilökeskusjärjestö STTK
- Valo, Valtakunnallinen liikunta- ja urheiluorganisaatio ry
- liikuntatieteiden tohtori, yliopistonlehtori emerita Anneli Pönkkö
- yliopistonlehtori Nina Sajaniemi, Helsingin yliopisto
- yliopistotutkija, liikuntapedagogiikka, LitT, dosentti Arja Säakslahti, Jyväskylän yliopisto
- professori Eila Estola, Oulun yliopisto
- professori Kirsti Karila, Tampereen yliopisto
- päivähoiton johtaja Sinikka Hyvärinen, Iisalmen kaupunki

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi lasten päivähoitosta annettua lakia. Lain nimike muutettaisiin varhaiskasvatuslaiksi, ja laissa korostettaisiin lapsen edun huomioimista päivähoitoa suunniteltaessa ja järjestettäessä. Varhaiskasvatuksen käsite otettaisiin käyttöön, ja lain tavoitteet ajantasaistettaisiin ja modernisoitaisiin. Ravintoa ja toimintaympäristöä koskevien pykälien sanamuotoa täsmennettäisiin.

Laissa ehdotetaan säädettäväksi päiväkodin ryhmäkoosta. Päiväkodin yhdessä ryhmässä saisi olla yhtä aikaa läsnä enintään kolmea hoito- ja kasvatustehtävissä olevaa henkilöä vastaava määrä lapsia. Nykyisten henkilöstön mitoitusta koskevien säännösten mukaan tämä tarkoittaisi, että kolme vuotta täyttäneiden kokopäiväryhmässä saisi samanaikaisesti olla läsnä enintään 21 lasta ja alle kolmevuotiaiden ryhmässä 12 lasta. Säännös ei kuitenkaan estäisi esimerkiksi eri-ikäisten lasten ryhmien perustamista, kunhan tällöinkin noudatettaisiin ehdotettua säännöstä.

Lakiin ehdotetaan lisättäväksi säännös lapsen kasvatuksen, opetuksen ja hoidon toteuttamiseksi

si laadittavasta varhaiskasvatussuunnitelmasta. Lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaan kirjattaisiin lapsen kehityksen ja oppimisen tavoitteet sekä toimenpiteet tavoitteiden toteuttamiseksi. Lisäksi suunnitelmaan kirjattaisiin lapsen tarvitsema tuki, tukitoimenpiteet sekä niiden toteuttaminen. Lapsen varhaiskasvatussuunnitelma korvaisi nykyisen palvelu- ja hoitosuunnitelman sekä kuntoutussuunnitelman. Lakiin lisättäisiin myös lasten sekä lasten vanhempien ja muiden huoltajien osallisuutta ja vaikuttamista koskeva säännös, jolla korostettaisiin heidän mahdollisuuksiaan osallistua varhaiskasvatuksen suunnitteluun, toteuttamiseen ja arviointiin. Myös kunnan yhteistyövelvoitetta korostava pykäkä olisi uusi.

Opetushallituksesta tulisi varhaiskasvatuksen asiantuntijavirasto Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen sijaan. Tilastotehtävät siirtyisivät Tilastokeskukselle. Varhaiskasvatus ja päivähoitopalvelujen lainsäädännön valmistelu, hallinto ja ohjaus siirtyivät vuoden 2013 alusta lukiin sosiaali- ja terveysministeriöstä opetus- ja kulttuuriministeriöön. Terveiden ja hyvinvoin-

nin laitoksen tehtävät säilyivät hallinnonalan siirrosta huolimatta ennallaan. Esityksellä toteutettaisiin hallinnonalan siirto tältä osin loppuun. Opetushallituksen tehtäväksi säädettäisiin valtakunnallisten varhaiskasvatussuunnitelmien perusteiden laatiminen. Opetushallituksesta annettua lakia muutettaisiin vastaamaan laajentunutta tehtävää. Varhaiskasvatus sisällytettäisiin myös Kansallisen koulutuksen arviointikeskuksen toi-

mialaan muuttamalla arviointikeskuksesta annettua lakia sekä lisäämällä arviointia koskeva säännös muutettavaan päivähoitolakiin.

Taloudelliset vaikutukset on otettu huomioon täydentävässä esityksessä talousarvioesitykseen vuodelle 2015.

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä elokuuta 2015.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Yleisperustelut

Sivistysvaliokunta toteaa, että hallitus esittää nykyiseen päivähoitolakiin muutoksia, jotka ovat jatkoa vuonna 2013 toteutetulle hallinnonalasiirrolle ja ensimmäisenä vaiheena kohtuutta varhaiskasvatuslakia. Varhaiskasvatus osana kasvatus- ja koulutusjärjestelmää tukee lasten yhtenäisen, sujuvan opinpolun kehittämistä varhaiskasvatuksesta esiopetuksen kautta perusopetukseen. Tämän osauudistuksen tulisi olla saumaton osa tätä kokonaisuutta ja tärkeimpänä tavoitteena, että jokaisen lapsi saisi hänelle soveltuvaa kasvatusta. Samalla vahvistetaan varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen yhteistyötä, jonka avulla kehitetään päiväkotien ja koulujen yhtenevää toimintakulttuuria ja pedagogiikkaa.

Esitystä arvioitaessa on muistettava, että kyseessä on nyt osauudistus, jossa ei ole vielä kattavasti käsitelty varhaiskasvatuksen kokonaisuutta. Jatkovalmistelussa tulee vielä harkita tarkasti lapsen kasvatus ja oppimistavoitteiden sekä hoivan vaatima lapsen edun mukainen kokonaisuus. Sivistysvaliokunta pitää kuitenkin erittäin merkittävänä ja tervetulleena sitä, että osauudistuksenkin kautta, vihdoinkin säädetään varhaiskasvatuslaki.

Valiokunta puoltaa lakiehdotusten hyväksymistä seuraavin huomautuksin ja muutosehdotuksin.

Varhaiskasvatuksen merkitys

Varhaiskasvatus luo merkittävän perustan lapsen kehitykselle ja oppimiselle. Tähän saakka varhaiskasvatusta on tarjottu päivähoitojärjestelmän viitekehyksessä. Valiokunta pitää välttämättömänä, että uusi varhaiskasvatuslaki käytännössä edistää kaikkien lasten oikeutta pedagogisesti ja sisällöllisesti laadukkaaseen varhaiskasvatukseen, riippumatta lapsen asuinpaikasta tai perheen varallisuudesta. Laadukas varhaiskasvatus on lapsen oikeus. Varhaiskasvatuksen laatu on laatua lapsen kasvussa ja kehityksessä, ei vain palvelujärjestelmän laatua. Tutkimusten mukaan laadukkaalla varhaiskasvatuksella on kauaskantoisia merkityksiä, koska kaikki keskeiset kehitykselliset muutokset tapahtuvat ennen kouluikää. Varhaiskasvatuksen pedagogiikka ja sen kehittäminen tuleekin huomioida varhaiskasvatuspalvelujen järjestämisen lähtökohtana.

Varhaiskasvatusta koskeva lainsäädäntö vaikuttaa sekä lasten elämään varhaiskasvatuksessa olon aikana, mutta myös pitkälle tulevaisuuteen. Osallistuminen varhaiskasvatukseen edistää sekä lapsen sosiaalista että älyllistä kehitystä. Edellytyksenä tälle kuitenkin on, että varhaiskasvatus on laadukasta. Asiantuntijoiden mukaan Britanniassa 1999—2004 toteutettu 3 000 lasta koskenut EPPE-tutkimushanke osoitti, että laadukkaana varhaiskasvatuksen myönteiset vaikutukset ulottuvat pitkälle kouluvuosiin. Vähäosaiset lapset, joilla on kohonnut riski syrjäytyä myöhemmin koulutuksesta hyötyvät varhaiskasvatuksesta eniten. Korkealaatuinen varhaispeda-

gogiikka on tutkijoiden mukaan tehokkainta syrjäytymisen ehkäisyä.

Valiokunta painottaa, että Suomessa varhaiskasvatuksen toteuttamisen tärkeänä periaatteena on ns. educare-malli, jossa kasvatusta, opetus ja hoito muodostavat sisällöllisen kokonaisuuden. Nämä varhaiskasvatuksen osa-alueet voivat kuitenkin painottaa eri tavoin esimerkiksi eri-ikäisillä lapsilla tai erilaisissa toimintamuodoissa. Sen tavoitteena on luoda hoidon, kasvatuksen ja opetuksen kokonaisvaltainen toimintakulttuuri. Valiokunta korostaa, että tämä kokonaisuus on tärkeä pienten lasten kasvun tukemisessa. Varhaiskasvatuksen ohjaus ja kehittäminen tulee nähdä yhtenä toiminnallisena kokonaisuutena, jossa keskiössä on lapsi. Siinä otetaan huomioon lapsen ikäkauteen liittyvät edellytykset, tarpeet sekä kehittymistavoitteet. Tämä on huomattavasti enemmän kuin pelkästään hoidolliset tavoitteet.

Varhaiskasvatusta luo merkittävän perustan lapsen oppimiselle, ja jo tässä vaiheessa tunnistettavat oppimisen ongelmat ovat tärkeitä syrjäytymiskehityksen ehkäisemisessä. Lapsen oppimispolun eheä jatkumo edellyttää syvällistä lapsen kehityksen ja oppimisen tuntemusta ja varhaiskasvatukseen soveltuvien pedagogisten mallien kehittämistä. Varhaiskasvatuksessa annettava tuki ja ohjaus luovat merkittävällä tavalla sekä oppimisen tiedollisia valmiuksia että oppimiseen tarvittavaa itseluottamusta. Hyvä itse-tunto antaa tilaa myös toisten kunnioittamiselle ja erilaisuuden hyväksymiselle. Nykypäivänä monikulttuurisuus on monen lapsen arjessa luonnostaan mukana. Valiokunta painottaa myös sukupuolisensitiivisen kasvatuksen merkitystä.

Valiokunta korostaa, että lasten tasa-arvon toteutuminen edellyttää, että varhaiskasvatuksesta luodaan sisällöllisesti vahva kokonaisuus, jonka avulla syrjäytymiskehitykseen voidaan puuttua jo varhaislapsuudessa. Tämä tulee ottaa korostuneesti huomioon myös varhaiskasvatustilain jatkovalmistelussa.

Toiminnan sisältö ja ohjaus

Ehdotuksessa esitetään ajantasaistettavaksi varhaiskasvatuksen tavoitteet vastaamaan tämän

päivän yhteiskunnan vaatimuksia ja varhaiskasvatuksen toimintakulttuuria. Lakiehdotuksen 2 a § sisältää 10-kohtaisen tavoiteluettelon. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden laatiminen pohjautuisi uudistettuihin tavoitteisiin. Valiokunta korostaa, että varhaiskasvatuksen ehdotettu tavoitesäännös on erittäin tärkeä, koska se asettaa perustan varhaiskasvatuksen sisällölle ja valtakunnalliselle, paikalliselle ja lapsikohtaiselle suunnittelulle. Valiokunta pitää tärkeänä, että sen kautta välittyy toimintaan se uusi kasvatuksellinen kokonaisote, jota varhaiskasvatuksen uudistuksella tavoitellaan.

Nykyisen 2 a §:n mukaan päivähoiton tavoitteena on tukea päivähoitossa olevien lasten kohteja näiden kasvatustehtävässä ja yhdessä kotien kanssa edistää lapsen persoonallisuuden tasapainoista kehitystä. Uudessa säännöksessä on viimeiseen 10. kohtaan otettu säännös siitä, että tavoitteena on toimia yhdessä lapsen sekä lapsen vanhemman tai muun huoltajan kanssa lapsen tasapainoisen kehityksen ja kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin parhaaksi sekä tukea lapsen vanhempaa tai muuta huoltajaa kasvatustyössä. Lisäksi varhaiskasvatussuunnitelma tulee 7 a §:n mukaan tehdä yhteistyössä vanhempien tai muun huoltajan kanssa.

Valiokunta korostaa YK:n lapsen oikeuksien sopimusta siitä, että vanhemmilla on ensisijainen vastuu lapsen kasvusta ja kehityksestä, jossa tehtävässä lapsen edun on ohjattava heidän toimintaansa. Valtion on tuettava vanhempia ja muita laillisia huoltajia lapsen kasvatustehtävässä ja työssäkäyvien vanhempien lapsilla on oikeus hyödyntää heille tarkoitettuja lastenhoitopalveluita ja -laitoksia. (18 art).

Laissa otetaan käyttöön varhaiskasvatuksen käsite, joka korvaa lasten päivähoiton käsitteen kattavasti koko varhaiskasvatusta koskevassa lainsäädännössä. Varhaiskasvatusta tarkoittaisi suunnitelmallista ja tavoitteellista kasvatusta, opetuksen ja hoidon muodostamaa kokonaisuutta, jota annetaan päivähoitossa. Valiokunta pitää välttämättömänä korostaa, että jatkovalmistelussa on otettava tarkemmin kantaa muun muassa perhepäivähoitossa sekä osapäivä- ja vuorohoidossa olevien lasten varhaiskasvatuk-

seen. Myös erityisen tuen tarpeessa olevat lapset riippumatta hoitojärjestelyistä tulee ottaa huomioon.

Valiokunta toteaa, että lasten oikeus varhaiskasvatukseen tulee asettamaan toiminnan sisältöön, yhteistyömuotojen kehittämiseen päiväkotien eri ammattiryhmien kesken ja kaiken henkilökunnan osaamistason kehittämiseen erityisiä vaatimuksia. Henkilöstöä koskeva tarkempi sääntely on valmisteilla, mutta valiokunta korostaa sekä olemassa olevan henkilökunnan koulutustarvetta että laajaa tarvetta tarkastella uudelleen eri ammattiryhmiin kuuluvien ammattihenkilöiden tarvetta varhaiskasvatuksessa ja sen mukaisia valtakunnallisia koulutusratkaisuja.

Sivistysvaliokunta viittaa mietintöönsä esiopetusta koskevien säännösten muuttamisesta (SiVM 11/2014 vp — HE 135/2014 vp). Valiokunta korosti mm., että suomalaisen koulutusjärjestelmän yksi tärkeimmistä menestystekijöistä on opettajien korkea koulutusaste. Lastentarhanopettajien yliopistotasoinen koulutus takaa laajan pedagogisen näkemyksen päivähoiton toteuttamiseen.

Keskeisistä suunnitelmista

Hallituksen esityksessä ehdotetaan säädettäväksi valtakunnallisista varhaiskasvatussuunnitelman perusteista. Perusteiden asema muuttuisi suositusluonteisista ohjeista lakiin perustuviksi velvoittaviksi määräyksiksi, jotka päivähoiton järjestäjän olisi otettava huomioon toimintaa suunnitellessaan ja järjestäessään. Perusteiden tarkoituksena olisi edistää varhaiskasvatuksen yhdenvertaista toteuttamista koko maassa, toteuttaa laissa säädetyt varhaiskasvatuksen tavoitteita sekä ohjata varhaiskasvatuksen laadun kehittämistä.

Kokonaan uusina asioina lakiin kirjattaisiin säännökset päiväkodin ryhmäkoosta, lapsen varhaiskasvatussuunnitelmasta, osallisuudesta ja vaikuttamisesta, arvioinnista sekä yhteistyöstä. Asiantuntijaviraston tulee olemaan opetushallitus. Valtakunnallisista varhaiskasvatussuunnitelman perusteista ehdotetaan säädettäväksi lain tasolla. Valiokunta toteaa, että enimmäisryhmäkoosta säättäminen hallituksen esittämässä muo-

dossa ei muuta voimassa olevaa suhdelukusäntelyä, minkä vuoksi valiokunta kannattaa hallituksen esitystä.

Päiväkodissa tai perhepäivähoidossa olevalle lapselle on laadittava henkilökohtainen varhaiskasvatussuunnitelma lapsen kasvatuksen, opetuksen ja hoidon toteuttamiseksi. Valiokunta painottaa, että henkilökohtaisten varhaiskasvatussuunnitelmien laatimisen ja siihen käytetyn ajan tulee tukea ja hyödyttää lapsen hyvinvointia ja kehitystä.

Valiokunta pitää oikeana sitä, että Opetushallituksesta tulee asiantuntijavirasto ja että valtakunnallisesta varhaiskasvatussuunnitelman perusteista tulisi velvoittavat. Tämä parantaa lasten yhdenvertaisuutta valtakunnallisesti.

Valiokunnan asiantuntijakuulemisessa on tuotu monelta taholta esille, että myös paikallisen suunnitelman laadinnan tulisi olla velvoittava. Sivistysvaliokunta yhtyy tähän ajatukseen ja ehdottaa yksityiskohtaisissa perusteluissa muutoksen lain 9 a §:ään.

Ryhmäkokosäännös ja sen merkitys toiminnassa

Esitys rajaisi ryhmässä yhtä aikaa läsnä olevien lasten määrän alle kolmevuotiaitten kohdalla 12 lapseen ja kolme vuotta täyttäneiden kohdalla 21 lapseen, kun kyse on kokopäivähoidossa olevista lapsista. Saadun selvityksen mukaan säännös ei kuitenkaan estäisi erilaisten ryhmien muodostamista. Edelleen olisi mahdollista muodostaa esimerkiksi eri-ikäisten lasten ryhmiä ja erilaisten toimintojen mukaisia ryhmiä. Ryhmäkoosta säättäminen ei tarkoittaisi myöskään sitä, että yhdessä ryhmässä olisi oltava aina kolme hoito- ja kasvatustehtävissä olevaa henkilöä, vaan voi olla myös vähemmän. Pienimmillään ryhmä voi muodostua yhdestä kasvattajasta ja neljästä lapsesta. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan ryhmäkokosäännös ei estäisi sellaisten toimintayksiköiden toimintaa, joissa periaatteena on, ettei toimita kiinteissä lapsiryhmissä vaan päivittäin ja tilanteiden mukaan vaihtuvissa pienryhmissä.

Toiminnan järjestäjän tulee aina huolehtia siitä, että lasten hyvinvointi ja etu on ensisijainen

lähtökohta ryhmien muodostamiselle ja esimerkiksi arvioida sitä, hyötyykö lapsi vaihtuvista ryhmistä vai sopiiko lapsen persoonalle, iälle tai kehitykselle paremmin kiinteä lapsiryhmä, jossa lasten ja aikuisten vaihtuvuus ei ole kovin suuri.

Toiminnassa olisi edelleen otettava huomioon kuten nytkin, että lasten ja aikuisten välinen suhdeluku toteutuu. Vaihtuvissa ryhmissä voidaan toimia kuten ennenkin, mutta säädös tarkoittaisi sitä, että ei voitaisi toimia ryhmissä, jotka ylittävät säädöksen määräykset. Enimmäisryhmäkoosta huolimatta lapset voivat edelleen osallistua yhdessä esimerkiksi koko päiväkodin yhteisiin tapahtumiin, mm. retkiin.

Valiokunnan asiantuntijakuulemisessa on tullut esiin selkeä pelko siitä, että eri päivähoitossa noudatetut kehittämissuunnat ovat uuden lainsäädännön ja ja sen mukanaan tuomien yhtenäistämistavoitteiden myötä vaarassa. Sivistysvaliokunta pitää erittäin tärkeänä, että varhaiskasvatusuudistus ei jatkossakaan johda siihen, että se jäykistää toimintamalleja, estää kokeilutoimintaa tai vaikeuttaa perusteetta nykyisin vaikiintuneesti toimivien erityistä kasvatuseriaatetta tai pedagogiikkaa soveltavien päiväkotien toiminnan jatkumista.

Ryhmäkooko ja tilat

Opetus- ja kulttuuriministeriön selvityksen mukaan ryhmäkokosäännöksen tavoitteena on estää tilanteet, joissa kasvattajien määrää lisäämällä nostetaan lapsiryhmän kokoa. Tilanteessa, jossa maksimikokoa ei ole asetettu, lapsiryhmiin on usein lisätty aikuinen ja häntä vastaava lapsimäärä. Aikuisten ja lasten lisäyksessä ei ole aina kuitenkaan huomioitu tiloja lisäyksen perustana. Lapsi voi altistua melulle, stressille, väsymykselle ja suurelle määrälle vuorovaikutussuhteita eikä saa tarpeitaan vastaavaa yksilöllistä kasvatusta, opetusta ja hoitoa. Sivistysvaliokunta ehdottaa yksityiskohtaisissa perusteluissa tähän liittyen lisäyksen lakiehdotukseen.

Saadun selvityksen mukaan esityksessä pyritään täsmentämään varhaiskasvatusympäristöä koskevaa säätelyä. Varhaiskasvatusympäristön olisi oltava kehittävä, oppimista edistävä sekä terveellinen ja turvallinen lapsen ikä ja kehitys

huomioon ottaen. Lisäksi edellytettäisiin asianmukaisia toimitiloja ja toimintavälineitä sekä esteettömyyden huomioimista. Varhaiskasvatusympäristöä ajateltaisiin useammasta näkökulmasta kuin voimassa olevassa säännöksessä, lisäksi siihen lisättäisiin säännös riittävästä ja asianmukaisista toimitiloista ja toimintavälineistä. Varhaiskasvatusympäristö kattaisi toimintayksikön rakennetut tilat ja muun lähiympäristön, kuten piha-alueet. Se kattaisi fyysisen toimintaympäristön lisäksi myös esimerkiksi psyykkisen ja sosiaalisen ympäristön, jolloin esimerkiksi kiusaamisen ehkäiseminen ja siihen puuttuminen kuuluisi kehittävästä, oppimista edistävästä sekä terveellisestä ja turvallisesta toimintaympäristöstä huolehtimiseen. Toimintavälineet kattavat esimerkiksi erilaiset käytössä olevat leikki- tai liikuntavälineet.

Sivistysvaliokunta painottaa tilojen riittävyyttä, terveellisyyttä ja toimivuutta erittäin tärkeinä lapsen hyvinvoinnin ja kehityksen kannalta. Valiokunta huomauttaa, että eduskunnan tarkastusvaliokunnan mietinnön "Rakennusten kosteus- ja homeongelmat" (1/2013 vp) mukaan merkittävien kosteus ja homevaurioiden esiintyvyys rakennusten kerrosalasta on kouluissa ja päiväkodeissa 12—18 %. Tilojen käyttäjiä vaurioituneissa kouluissa ja päiväkodeissa on mietinnön mukaan 172 000—259 200. Valiokunta pitää välttämättömänä, että pienten lasten hyvinvointi asetetaan etusijalle ja että erityisesti päiväkotien sisäilmaongelmiin puututaan tehokkaasti.

Liikunnan merkitys

Mahdollisuus liikkumiseen on lapsen oikeus. Tutkimukset ovat osoittaneet, että mieluisinta toimintaa lapsille on leikkiminen ja liikkuminen. Valiokunta pitää tärkeänä, että hallituksen esityksessä liikunta on huomioitu yhtenä varhaiskasvatuksen tavoitteena (2 a §) ja myös yhteistyövelvoitteissa (11 e §). Tavoitteena on mahdollistaa lapselle myönteisiä kokemuksia lapsen leikkiin ja liikkumiseen perustuvan pedagogisen toiminnan kautta. Valiokunta painottaa, että liikunnallinen elämäntapa omaksutaan jo hyvin varhain. Tutkimusten mukaan fyysisesti

aktiivinen tai passiivinen elämäntapa alkaa urautua jo varhaislapsuudessa. Varhaiskasvatuksessa voidaan lapsen aktiivisen liikkumisen mahdollistajina ja innostajina, antaa lapselle kodin ja muiden toimijoiden ohella merkittäviä valmiuksia koko myöhempää elämää varten. Tämän lasten perustarpeen tyydyttäminen vaatii paitsi sopivan fyysisen toimintaympäristön niin myös osaavia aikuisia ympärille. Varhaiskasvattajien koulutuksessa tulee painottua liikunnan merkitys lapselle.

Varhaiskasvatustalainsäädännön jatkovalmistelu

Valiokunta on jo edellä useaan otteeseen ottanut kantaa varhaiskasvatustalain jatkovalmisteluun. Valiokunta pitää tärkeänä, että ennen toisen vaiheen uudistusta opetus- ja kulttuuriministeriössä ja tulevan hallituksen toimesta vielä tarkasti analysoidaan yhteiskunnan tavoitteet ja lainsäädännön sisältö niin, että varhaiskasvatuksessa lapsen edun mukaiset kasvatuseriaatteet toteutuvat. Valiokunta ehdottaa uudistuksen jatkovalmistusta ja seurantaa koskevaa lausumaa. (*Valiokunnan lausumaehdotus*).

Yksityiskohtaiset perustelut

1. lakiehdotus

2 a §. Valiokunta pitää pykälän tavoitteita osuvina, ja ne kattavat varhaiskasvatuksen keskeiset tehtävät myös kansainvälisesti vertaillen. Valiokunta ehdottaa, että pykälän 1 kohtaan lisätään sana "kehitystä", sillä kasvu, kehitys, terveys ja hyvinvointi muodostavat sen kokonaisuuden, joka pitää sisällään laissa tavoitellun varhaiskasvatuksen keskeiset elementit.

5 a §. Valiokunta korostaa ryhmien muodostamisen ja tilojen suunnittelun ja käytön yhteyttä. Ryhmien muodostaminen ja niiden koko sekä sijoittuminen käytettävissä oleviin tiloihin merkittävästi vaikuttaa lasten oppimiseen, viihtymiseen ryhmässä ja lasten yleiseen hyvinvointiin. Näiden ratkaisujen tulee tukea varhaiskasvatukselle sääädettyjen tavoitteiden toteutumista. Va-

liokunta ehdottaa, että tätä koskeva virke lisätään pykälän alkuun.

7 a §. Pykälässä todetaan, että lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaan on kirjattava lapsen kehityksen ja oppimisen tavoitteet sekä toimenpiteet tavoitteiden toteuttamiseksi. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan kirjauksen riskinä on, että yksittäisten lasten eritahtinen oppiminen ja kehitys joutuvat arvioinnin kohteeksi sen sijaan, että fokus olisi varhaiskasvatustoiminnan mahdollisimman laadukkaassa toteuttamisessa ja puitteissa. Valiokunta ehdottaa muutoksen, jossa korostetaan lapsen kehityksen, oppimisen ja hyvinvoinnin tukea.

9 §. Valiokunta ehdottaa, että pykälän 2 momenttiin tehdään teknisluonteinen muutos. Momenttiin sisältyvällä maininnalla "Varhaiskasvatuksen perusteissa" tarkoitetaan varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa.

9 a §. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan ohjausjärjestelmä, jossa annetaan ainoastaan valtakunnalliset varhaiskasvatussuunnitelman perusteet ja laaditaan päiväkodissa tai perhepäivähoidossa olevalle lapsella henkilökohtainen varhaiskasvatussuunnitelma, ei ohjaa riittävällä tavalla paikallista työtä eikävarmistaa varhaiskasvatuksen yhdenvertaista saatavuutta ja laatua. Paikallinen varhaiskasvatussuunnitelma lisää toiminnan tavoitteellisuutta ja läpinäkyvyyttä sekä toimii paikallisen ohjauksen ja kehittämisen välineenä. Paikallisessa suunnitelmassa tulisi määritellä muun ohella varhaiskasvatukseen osallistuvien eri tahojen yhteistyön muodot sekä tuen antamiseen samoin kuin erilaisista taustoista tulevien lasten huomioon ottamisen periaatteet ja toimintatavat. Paikallinen varhaiskasvatussuunnitelma toimisi myös varhaiskasvatustalainlakiehdotuksen 9 b §:n mukaisen arvioinnin pohjana, kun arvioidaan sitä, miten varhaiskasvatuksen tavoitteet ovat käytännössä toteutuneet. Kun monet kunnat ja yksityiset päiväkodit ovat jo nykyisin laatineet paikallisen varhaiskasvatussuunnitelman, ei tehtävää voida pitää kokonaan uutena. Valiokunta ehdottaa, että 1 momentissa

velvoitetaan laatimaan paikallinen varhaiskasvatussuunnitelma.

9 b §. Sivistysvaliokunta painottaa, että varhaiskasvatuksen arvioinnin tarkoituksena on turvata tämän lain tarkoituksen toteuttamista ja tukea varhaiskasvatuksen kehittämistä ja edistää lapsen hyvinvoinnin, kehityksen ja oppimisen edellytyksiä. Sivistysvaliokunta ehdottaa pykälän 1 momenttiin lisäyksen lapsen hyvinvoinnista.

11 e §. Valiokunnan saaman asiantuntijaselvityksen mukaan sosiaalihuoltolaki on uudistumassa, jonka vuoksi valiokunta ehdottaa teknisluonteisen muutoksen.

Voimaantulosäännös. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan uusien lapsikohtaisten varhaiskasvatussuunnitelmien käyttöönotto tapahtuisi Opetushallituksen päättämässä tarkemmassa aikaulussa, kuitenkin alkaen viimeistään 1 elokuuta 2017. Opetushallituksen tulee laatia varhaiskasvatussuunnitelman perusteet siten, että kunnille ja muille toiminnan järjestäjille jää riittävästi aikaa valmistautua uusien valtakunnallisten perusteiden mukaisten suunnitelmien laatimiseen. Valiokunta ehdottaa tätä koskevan lisäyksen voimaantulosäännökseen.

Ennen tämän lain voimaan tuloa laadittuja paikallisia ja lapsikohtaisia suunnitelmia voidaan noudattaa, kunnes Opetushallitus päättää tämän lain mukaisen varhaiskasvatussuunnitelman perusteista ja niiden mukaan laadittujen lasten henkilökohtaisten varhaiskasvatussuunnitelmien ja paikallisten suunnitelmien käyttöönotosta.

2. lakiehdotus

1 §. *Toimiala.* Opetushallituksesta annetun lain 1—4 §:iin ehdotetaan lisättäväksi Opetushallituksen tehtäviin varhaiskasvatuksen tehtävät. Vaikka tehtäväalue on laaja ja tärkeä, ei sen osuus, ehdotetut lisäresurssitkin huomioon ottaen, ole Opetushallituksessa toiminnan ja tehtä-

vien kokonaisuudessa kovin suuri. Tämän perusteella valiokunta ehdottaa, että mainitut muutettaviksi ehdotetut Opetushallituksesta annetun lain pykälät kirjoitettaisiin siten, että niissä mainitaan ensin ”koulutus” ja sen jälkeen ”varhaiskasvatus”.

Valiokunta ehdottaa lisäksi, että pykälän 1 momentissa ”opetusministeriö” muutetaan ”opetus- ja kulttuuriministeriöksi” ja ”opetustoimi” ”koulutukseksi”.

2 §. *Tehtävät.* Edellä 1 §:n kohdalla todettuun viitaten valiokunta ehdottaa vastaavat muutokset pykälän 1 momenttiin.

3 §. *Johtokunta.* Edellä 1 §:n kohdalla todettuun viitaten valiokunta ehdottaa vastaavan muutoksen pykälään.

4 §. *Organisaatio.* Edellä 1 §:n kohdalla todettuun viitaten valiokunta ehdottaa vastaavan muutoksen pykälän 1 momenttiin.

3. lakiehdotus

1 §. *Toimiala.* Kansallisesta koulutuksen arviointikeskuksesta annettuun lakiin ehdotetaan lisättäväksi uutena tehtävänä varhaiskasvatuksen arviointi. Edellä 2. lakiehdotuksen kohdalla todettuun viitaten valiokunta muuttaa pykälän 1 momentin muotoilun siten, että siitä kuvastuu koulutukseen liittyvien arviointitehtävien laajuus verrattuna varhaiskasvatukseen liittyviin arviointitehtäviin.

2 §. *Tehtävät.* Edellä 1 §:n kohdalla todettuun viitaten valiokunta ehdottaa vastaavat muutokset pykälän 1 ja 4 kohtaan.

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella sivistysvaliokunta ehdottaa,

että 1., 2. ja 3. lakiehdotus hyväksytään muutettuina (Valiokunnan muutosehdotukset).

että hyväksytään 1 lausuma (Valiokunnan lausumaehdotus).

Valiokunnan muutosehdotukset

1.

Laki

lasten päivähoidosta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan lasten päivähoidosta annetun lain (36/1973) nimike, 1, 2 a, 2 b, 6, 7 a ja 9 §, 11 §:n 1 momentti sekä 11 a §, sellaisina kuin niistä ovat, 1 ja 6 § laissa 451/1990, 2 a § laissa 304/1983, 2 b § laissa 1119/1985 ja 7 a ja 9 § laissa 909/2012 ja 11 a § laissa 905/2012, sekä *lisätään* lakiin uusi 5 a, 7 b, 9 a, 9 b ja 11 e § seuraavasti:

Varhaiskasvatuslaki

1 §
(Kuten HE)

2 a §

Tässä laissa tarkoitetun varhaiskasvatuksen tavoitteena on:

1) edistää jokaisen lapsen iän ja kehityksen mukaista kokonaisvaltaista kasvua, *kehitystä*, terveyttä ja hyvinvointia;
(kohdat 2—10 kuten HE)

2 b §
(Kuten HE)

5 a §

Varhaiskasvatuksen ryhmät tulee muodostaa ja tilojen suunnittelu ja käyttö järjestää siten, että varhaiskasvatukselle säädetyt tavoitteet voidaan saavuttaa. Päiväkodin yhdessä ryhmässä saa olla yhtä aikaa läsnä enintään kolmea hoito- ja kasvatustehtävissä olevaa henkilöä vastaava määrä lapsia.

6 §
(Kuten HE)

7 a §

Päiväkodissa tai perhepäivähoidossa olevalle lapselle on laadittava henkilökohtainen varhaiskasvatussuunnitelma lapsen kasvatuksen, opetuksen ja hoidon toteuttamiseksi. Lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaan on kirjattava *tavoitteet* lapsen *varhaiskasvatuksen toteuttamiseksi lapsen kehitystä, oppimista ja hyvinvointia tukevalla tavalla* sekä toimenpiteet tavoitteiden toteuttamiseksi. Lisäksi suunnitelmaan kirjataan lapsen tarvitseman tuen tarve, tukitoimenpiteet ja niiden toteuttaminen.

(2 ja 3 mom. kuten HE)

7 b §
(Kuten HE)

9 §

(1 mom. kuten HE)

Opetushallitus laatii ja päättää tähän lakiin perustuen varhaiskasvatussuunnitelman perus-

teet. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden tarkoituksena on edistää varhaiskasvatuksen yhdenvertaista toteuttamista koko maassa, toteuttaa tässä laissa säädettyjä varhaiskasvatuksen tavoitteita sekä ohjata varhaiskasvatuksen laadun kehittämistä. *Varhaiskasvatussuunnitelman* perusteissa määrätään varhaiskasvatuksen toteuttamisen keskeisistä sisällöistä, varhaiskasvatuksen järjestäjän ja lapsen vanhempien ja muiden huoltajien välisestä yhteistyöstä, monialaisesta yhteistyöstä sekä lapsen varhaiskasvatussuunnitelman sisällöstä. Opetushallitus valmistelee perusteet yhteistyössä tarvittavien tahojen kanssa.

9 a §

Kunta, kuntayhtymä ja muu palvelujen tuottaja *laatii* valtakunnallisten varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden pohjalta paikallisia varhaiskasvatussuunnitelmia. Suunnitelmat voidaan laatia palveluntuottaja-, yksikkö-, ryhmä- tai toimintamuotokohtaisesti ja niissä *otetaan* huomioon pedagogiset painotukset ja muut varhaiskasvatuksen järjestämisen kannalta merkittävimmät valtakunnalliset varhaiskasvatuksen perusteita täydentävät seikat.

(2 mom. kuten HE)

9 b §

Varhaiskasvatuksen arvioinnin tarkoituksena on turvata tämän lain tarkoituksen toteuttamista ja tukea varhaiskasvatuksen kehittämistä ja edis-

tää lapsen *hyvinvoinnin* kehityksen ja oppimisen edellytyksiä.

(2—5 mom. kuten HE)

11 §
(Kuten HE)

11 a §
(Kuten HE)

11 e §

Kunnan on varhaiskasvatusta järjestäessään toimittava yhteistyössä opetuksesta, liikunnasta ja kulttuurista, *(poist.)* sosiaalihuollosta, *lastensuojelusta*, neuvolatoiminnasta ja muusta terveydenhuollosta vastaavien sekä muiden tarvittavien tahojen kanssa.

Voimaantulosäännös

(1 mom. kuten HE)

Opetushallituksen tulee hyväksyä varhaiskasvatussuunnitelmien perusteet niin, että 9 a §:ssä tarkoitettut paikalliset varhaiskasvatussuunnitelmat voidaan ottaa käyttöön ja 7 a §:ssä tarkoitettuja lasten varhaiskasvatussuunnitelmia voidaan ryhtyä laatimaan viimeistään 1 päivänä elokuuta 2017. (Uusi)

2.

Laki

opetushallituksesta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan opetushallituksesta annetun lain (182/1991) 1 §, 2 §:n 1 momentti sekä 3 ja 4 §, sellaisina kuin niistä ovat 1 § osaksi laissa 641/1998, 3 § laissa 641/1998 ja 4 § laissa 38/2003, seuraavasti:

1 §
Toimiala

Koulutuksen ja varhaiskasvatuksen kehittämis- ja hallintotehtäviä varten on opetus- ja kult-

tuuriministeriön alaisena asiantuntijakeskusvirastona Opetushallitus.

Valtioneuvoston asetuksella säädetään Opetushallituksen toimialaan kuuluvasta *koulutuksesta*, varhaiskasvatuksesta (*poist.*) sekä muusta toiminnasta.

2 §

Tehtävät

Opetushallituksen tehtävänä on vastata toimialaansa kuuluvan *koulutuksen ja* varhaiskasvatuksen (*poist.*) kehittämisestä, edistää koulutuksen *ja* varhaiskasvatuksen tuloksellisuutta sekä seurata *niiden* järjestämistä.

(Kuten HE)

3 §

Johtokunta

Opetushallituksessa on *koulutuksen ja* varhaiskasvatuksen (*poist.*) asiantuntijoista koottu

johtokunta, jonka tehtävistä, kokoonpanosta ja asettamisesta säädetään valtioneuvoston asetuksella.

4 §

Organisaatio

Opetushallituksessa voi olla toimintayksiköitä eri tehtäväkokonaisuuksia varten. Toimintayksiköistä säädetään valtioneuvoston asetuksella. Opetushallituksessa on kuitenkin aina yksikkö ruotsinkielisen *koulutuksen ja* varhaiskasvatuksen (*poist.*) tehtäviä varten.

(2 mom. kuten HE)

Voimaantulosäännös

(Kuten HE)

3.

Laki**Kansallisesta koulutuksen arviointikeskuksesta annetun lain 1 ja 2 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan Kansallisesta koulutuksen arviointikeskuksesta annetun lain (1295/2013) 1 § ja 2 §:n 1, 3 ja 4 kohta seuraavasti:

1 §

Toimiala

Koulutuksen ja varhaiskasvatuksen ulkopuolisen arvioinnin riippumattomana asiantuntijaorganisaationa on Kansallinen koulutuksen arviointikeskus. Arviointikeskus tuottaa tietoa koulutuspoliittista päätöksentekoa ja *koulutuksen ja varhaiskasvatuksen* kehittämistä varten.

(2 mom. kuten HE)

2 §

Tehtävät

Arviointikeskuksen tehtävänä on:

1) toteuttaa *koulutukseen ja varhaiskasvatukseen* sekä varhaiskasvatuksen, opetuksen ja koulutuksen järjestäjien ja korkeakoulujen toimintaan liittyviä arviointeja 5§:ssä tarkoitetun arviointisuunnitelman mukaisesti;

(Kuten HE)

- (3. kohta kuten HE)
4) kehittää *koulutuksen* ja *varhaiskasvatuk-*
sen arviointia; sekä
(Kuten HE)

Voimaantulosäännös

(Kuten HE)

Valiokunnan lausumaehdotus

Eduskunta edellyttää, että hallitus seuraa uuden varhaiskasvatustlain kokonaisvaikutuksia, vaikutuksia laatuun ja ryhmäkokoihin, ja ryhtyy varhaiskasvatustlain toisen vaiheen uudistamisen yhteydessä toimenpiteisiin laista puuttuvien keskeisten määritelmien täsmentämiseksi, jotta turvataan lasten kokonaisvaltainen hoiva , kasvu ja kehitys. Hallituksen tulee antaa asiasta sivistysvaliokunnalle selvitys vuoden 2017 keväällä.

Helsingissä 6 päivänä maaliskuuta 2015

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj. Raija Vahasalo /kok
vpj. Inkeri Kerola /kesk
jäs. Ritva Elomaa /ps
Eeva-Johanna Eloranta /sd
Jukka Gustafsson /sd
Leena Harkimo /kok
Pauli Kiuru /kok
Sanna Lauslahti /kok (osittain)
Silvia Modig /vas
Mika Niikko /ps (osittain)

Ville Niinistö /vihr
Mikaela Nylander /r
Tuula Peltonen /sd
Tuomo Puumala /kesk
Simo Rundgren /kesk
Pauliina Viitamies /sd
vjäs. Juho Eerola /ps
Pietari Jääskeläinen /ps (osittain)
Merja Mäkisalo-Ropponen /sd (osittain).

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Kaj Laine.

VASTALAUSE

Perustelut

Käsittelyssä olevassa hallituksen esityksessä neljäkymmentä vuotta vanha päivähoitolaki aiotaan korvata uudella varhaiskasvatuslailla. Varhaiskasvatuslakia on pidetty tämän vaalikauden yhtenä keskeisimmistä koulutuspoliittisista kysymyksistä. Muutoksen taustalla on ajatus, jossa varhaiskasvatus nähdään lapsen kasvua tukevana toimintana. Hoidon ja hoivan rinnalla halutaan korostaa kasvatuksellisia näkökohtia. Hallituksen esityksessä on pitkälti kuitenkin vain kysymys lain teknisestä päivityksestä. Monien asiantuntija-arvioiden mukaan uudessa laissa ainoastaan kirjataan päivähoidon nykykäytänteet lakiin tekemättä sen suurempia muutoksia. Uuden nimen ja lain tavoitteiden sekä varhaiskasvatuksen hallinnon ajantasaistamisen lisäksi nykyisin asetuksella säädetty päiväkotien ryhmäkokokatto tulisi lakiin ja jokaiselle päiväkodissa tai perhepäivähoidossa olevalle lapselle pitäisi laatia varhaiskasvatussuunnitelma. Varhaiskasvatussuunnitelmassa määriteltäisiin kehityksen ja oppimisen tavoitteet sekä keinot tavoitteiden saavuttamiseksi. Tällainen suunnitelma on jo tällä hetkellä käytössä suurimmassa osassa kuntia. Käsittelyssä olevaa esitystä voidaan siis pitää pahasti keskeneräisenä. Opetusministerin tavoitteena oli koota parlamentaarinen työryhmä pohtimaan varhaiskasvatuslain jatkotyöstöä. Koska parlamentaarisen työryhmän työ ei lähtenyt käyntiin, jatkui valmistelu virkamiestyönä. Opetus- ja kulttuuriministeriön valmisteleva luonnos uudeksi varhaiskasvatuslaiksi lähti lausunnoille 24. helmikuuta. Käsittelyjärjestystä voidaan pitää vähintäänkin omituisena. Ministeriö esittää omassa valmistelussaan parannuksia ja täydennyksiä nyt käsittelyssä olevaan hallituksen esitykseen. Toisin sanoen esitykset puutteet ovat tiedossa ja tässä vaiheessa, vaikka koko varhaiskasvatuslakia ei ole ehditty hyväksyä. Myös varhaiskasvatuslain taloudelliset ja yhteiskunnalliset vaikutukset herättävät kysymyksiä. On varmistettava, ettei varhaiskasvatus-

lain hyväksymisestä aiheudu uusia kustannuksia kunnille. Tärkeää on pitää huoli myös siitä, että varhaiskasvatuslain normit ja säädökset vaikeuta varhaiskasvatuksen järjestämistä. Säädöksistä on oltava mahdollisuus poiketa, mikäli se tukee varhaiskasvatustyötä. Tämä näkökulma on otettava huomioon myös varhaiskasvatuslain jatkovalmistelussa. Sivistysvaliokunnan keskustalaisten jäsenten mielestä varhaiskasvatuksen uudistaminen on tärkeää. Kasvatukselliset näkökohdat on otettava huomioon ja jokaisella lapsella on oltava oikeus varhaiskasvatukseen. Varhaiskasvatukseen panostaminen kannattaa. Talousjärjestö OECD:n laskelmien mukaan varhaiskasvatukseen laitettu euro maksaa itsensä takaisin kuusin - seitsenkertaisena. Keskustan mielestä varhaiskasvatuksen kehittämisessä on otettava huomioon perheiden valinnanvapauden ja varhaiskasvatuksen alueellisen saatavuuden turvaaminen. Perheillä on oltava mahdollisuus valita arkeen ja lapsen kehitykseen sopiva hoitomuoto. Niin päiväkotihoidon, ryhmäperhepäivähoidon kuin perhepäivähoidon on oltava jatkossa mahdollisia. Myös kotona tapahtuvan hoitotyön on oltava aito mahdollisuus ja sitä pitää tukea avointen varhaiskasvatuspalvelujen eli esimerkiksi kolmannen sektorin ja seurakuntien ylläpitämien kerhojen avulla.

Jatkossa tulee selvittää mahdollisuuksia tarjota kaikille lapsille maksuttomasti muutaman tunnin päivittäinen varhaiskasvatuksen toiminta. Keskusta korostaa lapsen vanhempien ja varhaiskasvatuksen ammattilaisten kasvatuskumppanuutta ja entistä parempaa vuorovaikutusta. Päivähoitojärjestelmän ja siihen kytkeytyvän varhaiskasvatuksen on myös luotava tiivis yhteys muihin lasten ja perheiden palveluihin. Kolmannen sektorin roolia palveluiden tuottajana ja sen yhteistyötä päiväkotien kanssa on vahvistettava.

Suomalaisen varhaiskasvatuksen arvostus juontaa ammatillisuudesta. Ammatikasvattajien riittävä pedagoginen osaaminen on varmis-

tettava. On tärkeää, että varhaiskasvatusalan toimijoiden kelpoisuusvaatimuksia ei heikennetä.

Kaikilla varhaiskasvatuksessa toimivilla henkilöstöryhmillä on tärkeä tehtävä ja kaikkien osaamista tarvitaan. Erilainen koulutustausta tuottaa monipuolista osaamista ja tätä osaamista tulee käyttää täysimääräisesti lasten ja varhaiskasvatuksen hyväksi. Keskusta ei aseta vastakkain yliopistollisen tai ammattikorkeakoulutuksen käynnyttä kasvatusalan ammattilaista. Lastentarhanopettajalla on vastuu pedagogiikasta ja varhaiskasvatuksen sosionomin erityisosaamisesta on perhetyö. Molemmille on paikkansa. Tehtävät on jaettava osaamisen ja pätevyyden mukaan.

Sivistysvaliokunnan keskustalaisten jäsenten mielestä koulutus täytyy näkyä myös nimikkeissä, mikä vahvistaa ammatillisuutta ja alan arvostusta. Varhaiskasvatuslaissa tulee mainita ammattilaisten nimikkeet, kuten varhaiskasvatuslaikaa valmisteleva työryhmä esitti. Työryhmän esityksen mukaan päiväkodin henkilöstön nimikkeet määritellään koulutustaustan mukaan seuraaviksi: varhaiskasvatuksen lastenhoitaja, varhaiskasvatuksen sosionomi, varhaiskasvatuksen opettaja, varhaiskasvatuksen erityisopettaja ja perhepäivähoitaja.

Kannanottona esitämme seuraavaa:

1. Laadukasta varhaiskasvatusta on oltava tarjolla koko maassa. On tehtävä kattava selvitys siitä, miten perheiden valinnanvapaus sekä palvelujen alueellinen saavutettavuus toteutuvat eri puolilla Suomea varhaiskasvatuksesta uuden lain astuessa voimaan. Perheillä on oltava tulevaisuudessakin mahdollisuus valita arkea ja lapsen kehitystä tukeva hoitomuoto. Varhaiskasvatuksen eri muodot on huomioitava kehitettäessä varhaiskasvatusta. Myös perheiden eheä ja laadukas palvelukokonaisuus on varmistettava yhdenvertaisesti koko maassa. Lapsiperheille on tarjottava mahdollisuus esimerkiksi perheneuvontaan ja kotipalveluun päivähoidon tai neuvolan kautta.

2. Varhaiskasvatus on nähtävä laajana kokonaisuutena, joka koostuu hoidosta, hoivasta ja kasvatuksesta. Varhaiskasvatukseen panostaminen on tärkeää, koska se tukee lapsen kasvua tasaten myös sosiaalisia eroja ja ehkäisten myöhempää syrjäytymistä. Varhaiskasvatuksen kehittämistä on jatkettava. Tämän vuoksi on tehtävä selvitys mahdollisuudesta tarjota jokaiselle lapselle lapsen edellytysten mukainen muutaman tunnin tavoitteellinen varhaiskasvatuksen toiminta. Selvityksessä on otettava huomioon tämän kustannukset sekä käytännön vaikutukset.

Ehdotus

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että lakiehdotukset hyväksytään sivistysvaliokunnan mietinnön mukaisesti ja

että hyväksytään kaksi lausumaa (Vastalauseen lausumaehdotukset).

Vastalauseen lausumaehdotukset

1. *Eduskunta edellyttää, että hallitus varhaiskasvatuslain uudistamisen ja varhaiskasvatuksen kehittämisen yhteydessä ottaa huomioon, että laadukasta varhaiskasvatusta on tarjolla koko maassa ja niin, että valinnan vapaus ja koko palvelukokonaisuus toimii.*
2. *Eduskunta edellyttää, että hallitus varhaiskasvatuksen kehittämisen yhteydessä ottaa huomioon, että varhaiskasvatus nähdään laajana hoivan, hoidon ja kasvatuksen kokonaisuutena. Tämän vuoksi on tehtävä selvitys mahdollisuudesta tarjota jokaiselle lapselle lapsen edellytysten mukainen muutaman tunnin tavoitteellinen varhaiskasvatuksen toiminta.*

Helsingissä 6 päivänä maaliskuuta 2015

Inkeri Kerola /kesk
Tuomo Puumala /kesk
Simo Rundgren /kesk

Ritva Elomaa /ps
Juho Eerola /ps
Pietari Jääskeläinen /ps